

ЖК

KAREL HYNEK MÁCHA
BÁSNĚ
A DRAMATICKÉ ZLOMKY

KNIHOVNA KLASIKŮ

Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění

Praha 1959

SPISY KARLA HYNKA MÁCHY

řídí Ústav pro českou literaturu Československé akademie věd

Hlavní redaktor Jan Mukařovský

Redakční rada: Karel Dvořák, Rudolf Havel, Karel Janský,

Rudolf Skřeček, Felix Vodička

Výkonní redaktori Karel Dvořák a Rudolf Skřeček

Svazek připravil Karel Janský

Graficky upravil František Muzika

Zařazení díla K. H. Máchy do Knihovny klasiků nepotřebuje jistě zvláštního zdůvodnění – vždyť jde o jeden z největších zjevů českého básnictví doby obrození. Pokládá-li přesto redakční rada Máchových spisů při Ústavu pro českou literaturu za potřebné uvést tyto Spisy předmlouvou, činí to proto, aby předešla některým možným nedorozuměním.

Kritické vydání Máchova díla není totiž věc jednoduchá: z Máchových prací vyšly za života básníka tiskem jen Máj, Křivoklad, Obrazy ze života mého a několik menších básní. Všechno ostatní známe toliko z autorových rukopisů, mnohdy i jen z cizích opisů nebo pozdních tisků. Ačkoli Máchovy sebrané spisy vyšly již několikrát – ve vydání Kobrova nakladatelství z roku 1862, ve vydání Jar. Štastného z roku 1906, dále v kritických vydáních Jar. Vlčka z let 1906–7, Fr. Krčmy z let 1928–29 a K. Janského z let 1949 až 1950 – přece jen otázky Máchových textů vyžadují stále novou revisi a stále hlubší poznávání textově kritické.

Proto byly v Ústavě pro českou literaturu zahájeny již roku 1953 přípravy k novému vydání Máchova díla. Práce v redakci však neprobíhala bez obtíží. Hranice mezi textem a zásahy upravovatelů jsou u Máchy namnoze do té míry setřeny, že se textová kritika snadno ocitá v oblasti dohadů. Když pak bylo během přípravy vydání vysloveno podezření, že i některé Máchovy autogramy (ač po stránce paleografické zcela nepochybné) jsou vlastně dílem pozdějších upravovatelů, zejména K. Sabiny, stala se situace ještě složitější. Redakce, ač k těmto podnětům přihlížela a dokonce v nich našla i leckterou iniciativu pro svou práci, nemohla je přijmout za výcho-

disko, neboť přijetí neprokázaných předpokladů o padělanosti některých Máchových autogramů bylo by znamenalo ztrátu samé základny vydavatelské práce. Avšak ani Máchovy texty zachované v opisech a tiscích, do nichž mohla zasáhnout upravovatelská ruka, nebylo lze z vydání vypouštět jen z toho důvodu, že ve většině případů nemáme možnost jednotlivé zásahy nesporně zjistit. Nebylo by odpovědné, kdybychom na základě dohadů byli svévolně měnili Máchův básnický profil tím, že bychom byli do vydání nepojali řadu básní a próz, které mají obrazivost, zvuk i rytmus zcela nepochybně máchovské, např. básně *V chrámu*, *Umírající*, *Hrobka králů* a knížat českých, *Na příchod krále*, *Duše nesmrtelná*, *V svět jsem vstoupil* a prózy *Návrat*, *Cikáni*, *Kláster sázavský*.

Redakce proto usilovala předložit naší veřejnosti Máchovu literární tvorbu v její úplnosti, ale beze snahy ovlivňovat vydání dohady, které nemohou být bezpečně kontrolovány. Cílem našeho vydání není – kromě případů, kdy se lze opřít o básníkův rukopis – rekonstrukce předpokládaného autorského znění, ale takové podání textu, které vylučuje všechny objektivně zjistitelné cizí zásahy. Redakce proto neusilovala o vydání „objevitelské“, ale o vydání v mezích možností přesné, odpovídající pevně zjištěným faktům.

Proto se naše edice neliší podstatně od posledního pokusu vydat kriticky Máchův text, jež před časem podnikl zesnulý máchovský badatel Karel Janský. Také tentokrát je vydání v podstatě dílem tohoto vydavatele, který nejen pečlivě až do nejmenších podrobností shromažďoval a připravoval pro další analýsu máchovský textový materiál, nýbrž i vtiskl edici osobité rysy svého způsobu práce. Nad postupem edičních prací bděla ovšem celá redakční rada, která K. Janskému pomáhala kritikou při řešení otázek celkové koncepce i jednotlivostí; ověřovala také dodatečnou kontrolou jeho pracovní

výsledky. Členové redakční rady K. Dvořák a R. Skřeček kromě toho porovnali všechny texty s původními prameny a přispěli podstatně k řešení detailních otázek. Přípravných redakčních prací se v letech 1953–54 účastnil též O. Králík.

Zesnulý Karel Janský (zemřel 18. února 1959) připravil rukopis všech tří svazků tohoto vydání a ve spolupráci s oběma výkonnými redaktory zredigoval ještě rukopis svazku prvního. Konečnou revisi textu i aparátu tohoto svazku provedl při korekturách Rudolf Skřeček, který byl též pověřen dalšími pracemi spojenými s vydáním druhého a třetího svazku.

Redakční rada Spisů K. H. Máchy